

תוכן העיניינים

תמונת השער וצילומים נוספים המופיעים בגיליון נלקחו מעמוד האינסטגרם של המשורר עבדאללה אריאמי (alriyamiabdullah) והשימוש בהם נעשה באדיבות

64	ג'ודת עיד, שירים, תרגמו מערבית: ברוריה הורביץ
65	נביל טנוס
66	עידן בריר
67	רשיד אגבאריה, חברי המר, סיפור קצר, מערבית: תומר שפורן מעשה התרגום בין צללים לאורות, רפי וייכרט משוחח
71	עם עידן בריר
74	משתתפי הגיליון
	שער אחורי
	המלצות

4	פתח דבר, דברי עורך הגיליון
5	עבדאללה אריאמי, שירים, מערבית: עידן בריר
6	עידן בריר, לקראת סוף עידן התרגומים הספרותיים מערבית? דניאל בהה, "סוריאל" מבחר שירים סוריאליסטיים מאת אורח'אן מיסר ועלי נאסר עם הקדמה מאת אורח'אן מיסר מירה צורף, ביקורת חברתית ופוליטית מבית מדרשו של עלי סאלם
9	עלי סאלם, המזנון, מחזה במערכה אחת (קטע)
21	עלי סאלם, שייקספיר כותב לטלוויזיה הערבית, מערבית: עידן בריר
23	גבריאל משה רוזנבאום, קופים ומופעי קופים במצרים: מהרחוב אל הספרות הכתובה נורי אלג'ראח, איך קורא המשורר את שירו, מערבית: עידן בריר
26	פאוזי כרים, התייצבותו של האינטלקטואל לימין הדיקטטור, מערבית: עידן בריר
28	פאוזי כרים, שירים, מערבית: עידן בריר לוקמאן דירקי, סיפורים קצרים, מערבית: דניאל בהר "הרבה חטאִיךְ כְּכֵל מֵאֲדָךְ": משירת אבו נוואס, מערבית: עפרה בנג'ו ושמואל רגולנט לואיי חמזה עבאס, סיפורים, מערבית: עידן בריר עפיף שליוט, "מצטער שמת", מחזה קצר, מערבית: עידן בריר מערבית לעברית ולהפך: רוני סומק, תרגם לערבית: סמיח אלקאסם אפרת מישורי, תרגמה לערבית: רים ע'נאים תחיה דב, תרגמה לערבית: ופאא' חזן רפי וייכרט, תרגם לערבית: עידן בריר רים ע'נאים, תרגם מערבית: עידן בריר עז אדין שוקרי פִּשְׁיֵר, פרק מרומן, מערבית: ברוריה הורביץ
32	
34	
35	
36	
47	
50	
54	
56	
56	
57	
57	
58	
59	

גיליון זה רואה אור בסיוע מועצת הפיס לתרבות ולאמנות

Iton 77

Literary Magazine

First Editor: Jacob Besser
Editors: Amit Israeli Gilad,
Michael Besser
Editorial Board: Amos Levitan,
Rony Someck, Rafi Weichert,
Yael Boneh Levy, Tamar
Mishmar, Shiraz Kalir, Yuval
Paz, Dorit Peleg, Oded Peled,
Shalom Ratzabi, Jacov Shai
Shavit, Idan Barir, Gilad Hay.

50

גיליון 437 • סיון-תמוז תשפ"ד • יוני-יולי 2024

בתמיכת: משרד התרבות והספורט, מינהל התרבות

עיריית תל-אביב יפו - האגף לאמנויות

המו"ל: אגודת סופרים ואמנים לקידום הספרות והתרבות
עמותה מס' 580073575 ISSN 1565-253X

77iton@gmail.com

www.iton77.com

טל': 03 5618271 ת"ד 51208 ת"א 67137

עיתון 77

כתב עת לספרות ולתרבות

העורך המייסד: יעקב בסר ז"ל
עורכים: מיכאל בסר, עמית ישראלי-גלעד
מנכ"ל: אדם פרנס
חברי המערכת: עמוס לויתן, רוני סומק,
רפי וייכרט, יעל בונה-לוי, תמר משמר,
שירז קליר, יובל פז, דורית פלג, עורד
פלד, שלום רצבי, יעקב שי שביט, עידן
בריר, גלעד חי

האחרונים. הסאטירה הפוליטית של עלי סאלם מובאת לצד ייצוגי קופים כמופעי רחוב בספרות המצרית; סיפורים קצרים של לוקמאן דירקן, סופר ומשורר כורדי מסוריה, מובאים לצד סיפורים קצרים של הסופר העיראקי לואיי חמזה עבאס ולצד פרק מרומן של הסופר המצרי עז א-דין פשיר; הטקסט המכונן של השירה הסוריאליסטית שהתפתחה בסוריה במאה ה-20, פרי עטו של המשורר אורח'אן מיסה, לצד אסופה נכבדת משיריו, מופיע לצד מבחר משיריו הנפלאים של אבו נוואס, מגדולי המשוררים הקלאסיים של הערבית ובוודאי זה שהקדים את זמנו יותר מכל בני תקופתו בתעוזתו ובמסריו החתרניים; רשימות על שירה של המשוררים נורי אלג'ראח (סוריה) ופאוזי פרים (עיראק), שניים מהבולטים שביצרים המודרניסטים הערבים, מובאים לצד מקבץ מן השירה הערבית המודרנית, הן מפרי עטו של פרים והן של המשורר העומאני עבדאללה א-ריאמי. לצד זאת, מושם דגש מיוחד על יצירה פלסטינית מודרנית, שאותה מייצגים בגיליון זה המשורר ג'ודת עיד, הסופר רשיד אגבאריה והמחזאי עפיף שליוט, ובמקביל גם חטיבה מיוחדת של שירי משוררים עבריים שתורגמו במשך השנים לערבית ומובאים בגרסה דו-לשונית.

על אף תחושת השליחות המחייבת מידה רבה של אופטימיות, מצאתי לנכון לכלול בגיליון גם רשימה קצרה שכתבתי ובה תחזית קודרת – שגלומה בה אזהרה – על עתידם הלוט בערפל של התרגומים הספרותיים מערבית בצלה של המלחמה הנוכחית, שסופה אינו נראה באופק. באופן טבעי, אזהרה זו נזרית לרוח על רקע אווירה ציבורית טעונה ונעדרת סבלנות או קשב באופן חסר תקדים, אך אני משוכנע שהיא חשובה מאין כמותה דווקא בימים כאלה ושחשיבותה רבה גם עבור אלה המעוניינים להטות אוזן קשבת לזרמי העומק של שכנינו אך גם עבור מי שמתעקשים להכיר את אויבינו וסבורים שגורו עלינו לחיות לעד על חרבנו.

אני תקווה שתמצאו בגיליון זה עניין, שיהיה בו כדי לפתוח צוהר ליצירה שנכתבת קרוב כל כך אלינו ואולי להעניק מידה מסוימת של תקווה או למצער נחמה בימים קשים אלה.

עידן בריר

במהלך השנים שיפור כלשהו, הרי שזהו מהלך שנעצר. אנחנו מקווים בכל זאת להחזיק את האצבע בסכר – ולקוות לימים טובים מאלה, שבהם, השפות האחרות והעמים הקרובים כל כך והרחוקים כל כך ימצאו שפה משותפת לדיבור ואף למעשה.

תודה לעידן בריר על החזון, על ההתמדה, על המאמץ הנאמן – שבזכותו רואה הגיליון הזה אור. תודה לכל המשתתפים בגיליון – ולכם מראש, הקוראים בו.

עמית ישראלי גלעד, מיכאל בסר

הגיליונות העוסקים בספרות הערבית הם מסורת ארוכת שנים של 'עתון 77'. גיליונות אלה הביאו במשך השנים קולות חדשים של ספרות וסופרים, משוררות ומשוררים מרחבי העולם הערבי והגולה הערבית אל קהל קוראי העברית ופרצו דרך ב"אזורח" ובנורמליזציה של תרגומי הערבית לעברית, גם בתקופות שבהן הקשב הציבורי לערבית ולדובריה היה נמוך ביותר. תרגומי יצירות של רבים מהסופרים ובעיקר מהמשוררים הערבים, שפורסמו משך השנים לעברית והפכו לשמות מוכרים גם בין קוראי העברית, ראו אור לראשונה בין דפים אלה, במידה רבה הודות לעריכתו הנאמנה והאהבת של ששון סומך המנוח, שעבורו התרגום מערבית היה שליחות חיים.

זכות גדולה היא עבורי שירשתי את המפעל המיוחד הזה מידיו של ששון, שהיה מורי ורבי אך גם היה קרוב אלי כאבי וזכות כפולה ומכופלת היא שזהו הגיליון השני מסוג זה שאני עורך. הוא הקפיד לקבץ קולות חדשים מהעולם הערבי לצד השמות המוכרים ולהכניסם להקשר מבלי להתחמק מההיבטים הפוליטיים של מעשה התרגום מערבית בישראל. הספרות הערבית השתנתה מאוד מאז הגיליון האחרון שערך בשנת 2009 (גיליון מס' 339), ותחומי העניין והכתיבה של היוצרים הערבים כמו גם סוגות הספרות שבהן הם כותבים עברו תמורות דרמטיות.

במקביל, השתנתה גם ישראל ועל רקע המלחמה המלווה את חיינו בשנה האחרונה ניתן לומר שהיא שינתה את פניה כליל. הטראומה שיצרו אירועי הדמים של 7 באוקטובר הובילה לתגובה רגשית עצמתית שכמעט ואיינה לחלוטין את הקשב לעולם הערבי. את אוכדן התקווה לחיי שלום ולהשתלבות במרחב מלווים עתה גם אוכדן רצון לשמוע ערבית ולהטות אוזן לקולות העולים מהעולם הערבי. מתרגמי הספרות הערבית (ולא רק הם) יודעים שגם לנוכח רוחות כאלה, אין להתייאש וכי להבאת הקולות הללו חשיבות רבה בכל תקופה, ובפרט בתקופות חשוכות וקשות במיוחד.

הגיליון שבידיכם מאגד מבחר קולות מגוון מכל רחבי העולם הערבי, שאינם מתיימרים לייצג מישו או משהו, אלא רק להציג בפני קוראי העברית פנורמה של היצירה הערבית בעשורים

הגיליון הזה

בשנת 2004, במבוא לאנתולוגיה לחולמים בליל גשם, כתב פרופ' ששון סומך ז"ל את המילים הבאות: "...רישומה של השירה הערבית החדשה (וגם זו הקלאסית) בתרבות הישראלית קלוש ביותר. התרגומים משירה זו לעברית מעטים ואין בעולם התרבות שלנו רצון בולט להקשיב למשוררים הערבים של ימינו..."

למותר לציין שבמציאות השנה האחרונה המצב העגום שמלפני עשרים שנה חזר לאותה הנקודה אם לא גרוע מכך. אם נרשם